

Εἰς τὸ ἔβδομον κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς ἀντιπαραθέτει τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Αἰνείου καὶ τοῦ Τύρνου, ὡς οὗτοι ἀποκαλύπτονται ἐκ τῶν δύο ὄνειρων τῆς Αἰνειάδος, καὶ ἐξάγει τὸ λογικὸν συμπέρασμα ὅτι ὑφίσταται οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ τοῦ Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει τὰς ἐπιθυμίας τοῦ τρωικοῦ λαοῦ διὰ τῆς προβολῆς ὅχι αὐτοῦ τὸ ὁποῖον βλέπει, ἀλλὰ ἐκείνου τὸ ὁποῖον θὰ ἤθελε νὰ ἴδῃ (ο *lux Dardaniae*. . .), καὶ τοῦ Τύρνου, ὁ ὁποῖος ἐκφράζει τὰς προσωπικὰς του μόνον ἐπιθυμίας (πρβλ. R. Heinze, *Virgils epische Technik*, Berlin und Lpz. 1915, σελ. 211). Εἶναι, πιστεύω, πολὺ χαρακτηριστικὴ ἡ παρατήρησις τοῦ συγγραφέως ὅτι ἡ στάσις αὕτη τοῦ Αἰνείου δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντίδρασις ἐνὸς ἥρωος, ἀλλ' ὡς ἡ θέσις ἐνὸς ὑπευθύνου πολίτου τῆς *res publica*.

Ἡ διατριβὴ τοῦ Patrick Kragelund περατοῦται μὲ δύο πίνακας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἀναφέρεται εἰς τὰ κατ' ἐπίδρασιν τῶν ἀνωτέρω ὄνειρων τῆς Αἰνειάδος ὄνειρα τῆς μεταβεργιλιανῆς ἐπικῆς ποιήσεως καὶ ὁ δεῦτερος παραθέτει τὸ κείμενον καὶ τὴν μετάφρασιν τῶν ὄνειρων τοῦ Αἰνείου (*Aen.* II. 268—231) καὶ τοῦ Τύρνου (*Aen.* VII. 413—469). Βιβλιογραφικὸς πίναξ καὶ *index locorum* ἀκολουθεῖ εἰς τὸ τέλος τῆς μελέτης.

Ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ λίαν περιορισμένη ἔκτασις τῆς βιβλιογραφίας εἰς τὸν χῶρον, εἰς τὸν ὁποῖον κινεῖται ὁ συγγραφεὺς, ἡ θεώρησις τοῦ θέματος τῶν ὄνειρων τοῦ Αἰνείου καὶ τοῦ Τύρνου καὶ τῆς προρρήσεως εἰς τὴν Αἰνειάδα ὑπ' αὐτὴν τὴν ὀπτικὴν γωνίαν θὰ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς χρήσιμον βοήθημα διὰ περαιτέρω ἔρευναν ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου.

ΝΙΚ. Κ. ΠΕΤΡΟΧΕΪΛΟΣ

* * *

P. A. HANSEN, **A list of greek Verse Inscriptions** down to 40 B. C.
Opuscula Graecolatina, Supplementa Musei Tusculani Vol. 3, Copenhagen 1975, σελ. 53.

Παλαιοτάτη ὑπῆρξεν ἡ εὐλαβῆς συνήθεια, εἰς τὰ σήματα, τὰ ὁποῖα ἐπέθετον εἰς τοὺς τάφους προσφιλῶν νεκρῶν, νὰ χαράσσουν οἱ ἐπιζῶντες ὀλίγας λέξεις ἔχουσας σχέσιν πρὸς τὸν ἀπερχόμενον τοῦ κόσμου τούτου. Τὸ κείμενον, ὅπερ συνέθετον αὐται, ἔλαβε προϊόντος τοῦ χρόνου τὴν ὀνομασίαν *ἐπίγραμμα*. Εἶναι δὲ τὸ ἐπίγραμμα ἐπιγραφή, παράγεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος ὡς καὶ ἐκείνη, ἀλλ' εἶναι ἔμμετρος. Ἐμμετρον ὅμως ἦτο καὶ ἄλλο εἶδος ἐπιγραφῶν, αἱ *ἀναθηματικά*, καλούμεναι οὕτω, διότι ἐχαράσσοντο ἐπὶ λίθου ἢ μετάλλου ἀναθημάτων εἰς θεοὺς. Οἱ νεώτεροι μελετηταὶ νοοῦσιν ἀμφοτέρω τὰ εἶδη, ὅταν μεταχειρίζονται τὴν ὀνομασίαν *Vers - Inschriften, Verse Inscriptions*.

Αἱ ἐπιγραφαὶ τοῦ πρώτου εἶδους ἔτυχον ἰδιαιτέρας προνομιακῆς μεταχειρίσεως ἐκ μέρους τῶν νεωτέρων ἔρευνητῶν, ἐκ λόγων συναισθηματικῶν προφανῶς. Εἰς τοῦτο ὀφείλεται, ὅτι ὑπάρχουν δύο μνημειώδεις συλλογαὶ τῶν ἐπιγραμμάτων, ἐκείνη τοῦ G. Kaibel, *epigrammata graeca ex lapidibus* (1878) καὶ ἡ ἄλλη τοῦ W. Peek, *Griechische Vers - Inschriften I* (1955). Δὲν εἶναι ὅμως αὐταὶ αἱ μόναι, διότι ὑπάρχει πλειὰς ἄλλων, αἱ ὁποῖαι εἶναι κυρίως ἐπιλογαί.

Εἰς τὸ νεωστὶ κυκλοφορήσαν βιβλίον τοῦ Peter Allen Hansen περιέχεται κατάλογος 481 ἐμμέτρων ἐπιγραφῶν τῆς χρονικῆς περιόδου ἀπὸ τοῦ VII αἰῶνος ἕως 400 π. Χ. Ἐν τούτῳ προτάσσονται, ὡς εἴθισται νὰ γίνεται, τὰ ἀττικὰ ἐπιτάφια, ἐν ἀρχῇ μὲν ἐκεῖνα τῶν ὁποίων τὴν φροντίδα ἀναγραφῆς ἔσχεν ἡ ἀθηναϊκὴ πολι-

τεία, μετὰ δὲ ταῦτα τὰ γενόμενα παρ' ἰδιωτῶν (110 ἐν συνόλῳ). Ἀκολουθοῦν μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 189 ἐπιγράμματα προσερχόμενα ἐκ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων καὶ τῶν ἀποικιῶν. Ἐκεῖθεν καὶ μέχρι τέλους καταχωρίζονται ἀναθηματικά ἐπιγραφαί, προτάσσονται ὅμως καὶ ἐν προκειμένῳ ἐκεῖνα, αἱ ὁποῖαι ἔχουν εὐρεθῆ εἰς τὴν Ἀττικὴν. Ἐπισυνάπτεται κατάλογος ὀνομάτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ὡς καὶ γεωγραφικὸς τοιοῦτος. Τὸ βιβλίον δὲν διεκδικεῖ τίτλους πρωτοτυπίας, εἶναι ὅμως μίᾳ ἐπιμελημένῃ συμβολῇ εἰς τὰς ἀνθρωπιστικὰς Σπουδὰς.

ΜΑΡΚ. Θ. ΜΙΤΣΟΣ

* * *

ΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΒΛΑΧΟΥ, **Μεροληψίες τοῦ Θουκυδίδη** [Ἀθήναι, 1974]
σ. 249.

Τὸ βιβλίον αὐτό, πού ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς του σεμνὰ χαρακτηρίζει ὡς «δοκίμιο», εἶναι μετάφρασις (ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τὴν κυρίαν Ἄνναν Τριανταφύλλου - Μωραΐτη, φιλόλογον) τοῦ ἐκδοθέντος τὸ 1970 ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν *Partialités chez Thucydide*.

Ἀποτελεῖται ἀπὸ Πρόλογον (σ. 9—13) καὶ πέντε Κεφάλαια: Α: Ἀθήνα καὶ Σπάρτη (15—56), Β: Νικίας ὁ Νικηράτου (58—146), Γ: Κλέων ὁ Κλεαινέτου (148—181), Δ: Ἡ ἐκστρατεία τῆς Σικελίας (183—215) καὶ Ε: Ἡ Πεντηκονταετία (216—249).

Ὁ συγγραφεὺς, γνωστός, μεταξὺ ἄλλων, διὰ τὴν ὠραίαν μετάφρασιν τοῦ Θουκυδίδου καὶ τὸ γοητευτικὸν ἐκεῖνο ἀνάγνωσμα «Ὁ κύριός μου ὁ Ἀλκιβιάδης», εὐτυχῶς δὲν εἶναι φιλόλογος ἢ ἱστορικός· ὅποτε τοῦ συγχωρεῖται ἡ εἰκονοκλαστικὴ πρόθεσις νὰ καταρρίψῃ τὴν ὑπὸ ἀρχαίων καὶ νέων διατυπωθεῖσαν γνώμην περὶ ἀμεροληψίας τοῦ Θουκυδίδου. Διὰ τὴν πρόθεσιν του αὐτὴν ὁ συγγρ. ἀπολογεῖται εἰς τὸν Πρόλογόν του (σ. 9): «Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ φανταστεῖ ὅτι μ' ἐσπρωξε ἕνας Ἡροστρατισμός, χαρὰ καταστροφῆς (ἀλλὰ ἢ στερεότητα τοῦ μνημείου «Θουκυδίδης» μὲ προφυλάσσει ἀπὸ μιᾶ τέτοια κατηγορία)». Ἄλλου ὁ συγγρ. (σ. 15) διερωτᾶται: «Μήπως κι' ἐγὼ μεροληπτῶ ἀπέναντι στοῦ Θουκυδίδη;» Ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος: «Ἄν τοῦτο συμβαίνει, εἶναι μόνο πρὸς τιμὴν του [sc. τοῦ Θ.], ἀφοῦ ξεκινοῦν ὅλα ἀπὸ ἕνα μεγάλο θαυμασμό». (!) Καὶ καταλήγει: «Ἄλλωστε ἡ προσπάθεια ἀνεύρεσης μεροληψιῶν στὸν Θουκυδίδη εἶναι μιᾶ ἐργασία, πού μπορεῖ νὰ παραβληθεῖ μ' ἐκείνη τοῦ ἀστρονόμου, πού ἐρευνᾷ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἡλίου γιὰ νὰ τῆς βρεῖ κηλίδες». Τότε πρὸς τί τὸ βιβλίον;

Τὸ ἔργον τοῦ Β. δὲν στερεεῖται ἀρετῶν, ἰδιαίτερος εἰς ὅσα λέγει περὶ τῆς προ-καταλήψεως τοῦ Θ. κατὰ τοῦ Κλέωνος (ἂν καὶ αὐτὸ ἔχει ὑποδειχθῆ ὑπὸ πολλῶν προηγουμένων, ἰδίᾳ τῆς ἀγγλικῆς φιλολογικῆς παραδόσεως), ἀλλ' αἱ ἴσως παρερμηνεῖαι λόγῳ ὑπεραπλουστεύσεως καὶ τὰ ποικίλα σφάλματα μειώνουν κατὰ πολὺ τὴν οἰανδήποτε ἀξίαν τοῦ φιλοδόξου αὐτοῦ βιβλίου. Ἰδοὺ μερικὰ μόνον παραδείγματα γλωσσικῶν λαθῶν: σ. 21 Μιλήσιοι ἀντὶ Μήλιοι, σ. 31 παραλήψεις ἀντὶ παραλείψεις, σ. 37 Thucydides, αὐτόθι remarquably, σ. 39 Etudes classique, σ. 160 δις Comme ἀντὶ τοῦ (δις ὀρθοῦ εἰς τὴν ἑναντι σελ. 161) Gomme, σ. 183 ἀνὰ ἀποπλύνω τὸν Κλέωνα (!). Μέρος τῆς εὐθύνης πρέπει ἴσως νὰ καταλογισθῆ εἰς τὴν κυρίαν Μωραΐτη, πού ἐβοήθησεν εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ εἶχε τὴν τυπογραφικὴν ἐπιμέλειαν, διότι αὐτὴ τοῦλάχιστον εἶναι φιλόλογος.